

EHBO VOOR JACHTHONDEN IN HET VELD (2)

WAT TE DOEN ALS UW HOND SPOEDHULP NODIG HEEFT?

Tekst Judith Habets
Foto's Anoeska van Slegtenhorst

In de laatste aflevering van deze serie krijgt u tips over hoe snel juist te handelen bij een aantal ongelukken die uw hond tijdens het werken in de jachtpraktijk kunnen overkomen. Alle informatie is afkomstig uit de eendaagse cursus 'Spoedhulp voor werkende jachthonden', onlangs voor het eerst gegeven door dierenartsen Kevin van Gaalen en Ischa Swartz van Caressa Dierenziekenhuizen.

De compensatiefunctie van het hondenlichaam is heel hoog, vertelt Van Gaalen tijdens de cursus. 'Honden kunnen nog heel lang doorgaan na een ongeluk, maar op een gegeven moment stoppen ze met lopen.' Dan is het tijd om de situatie in kaart te brengen en snel te handelen.

Oververhitting

Honden raken hun warmte kwijt via hun voetzolen en de tong (hijgen). U ziet dat de hond zijn warmte niet meer kwijt kan als hij flink hijgt, schuim aan de bek, knalrood tandvlees, een snelle hartslag en een wazige oogopslag heeft. Wordt het tandvlees bleek, dan verergert de situatie en kan de hond bewusteloos, of erger nog, in coma raken en stoppen met ademen.

Wat kunt u doen?

Haal uw hond uit de hitte (in de schaduw, als die er is). Maak de luchtwegen vrij en verwijder overtollig speeksel. Geef hem koel water te drinken en koel ook zijn kop en zijn poten. Als het kan, legt u hem in (niet te) koud water of bedekt u hem met een natte handdoek. Gelukkig is Nederland een waterrijk land en zijn slootjes vaak dichtbij. Masseer uw hond, zo blijft de bloedcirculatie op gang.

Onderkoeling

Een onderkoeling ontwikkelt zich meestal langzaam. In een vroeg stadium reageert het lichaam met rillen om op te warmen. Om ervoor te zorgen dat de temperatuur van de organen niet te laag wordt, knijpt het hondenlichaam de bloedvaten aan de buitenkant dicht, waardoor de ledematen en de oren steeds kouder aanvoelen. Ook honden die in shock zijn kunnen onderkoeld raken.

Wat kunt u doen?

Wikkel de hond in een warme deken en geef hem lauw of warm water te drinken. Zijn poten, oren of scrotum bevroren, masseer die lichaamsdelen dan voorzichtig. Wrijf zeker niet!

.....
Een onderkoeling ontwikkelt zich meestal langzaam

Vreemd voorwerp in oog, oor, huid of voetzool

Vaak krijgen werkende jachthonden in hoog gras of in de ruige dekking doorns of grasaren in hun ogen, oren of voetzolen. Vooral grasaren met hun weerhaakjes zijn erg lastig te verwijderen.

Wat kunt u doen?

Voor alles in het oog geldt: zorg ervoor dat de hond niet gaat krabben, ga er niet zelf aan zitten en vertrek direct naar de dierenarts. Een hoornvliesbeschadiging geneest lastig omdat er geen bloedvaten in het hoornvlies zitten. Voorwerpen in het oor van de hond kunt u, als u ze ziet zitten bij inspectie van de gehoorgang, wel voorzichtig verwijderen. Als u ziet dat de hond zijn kop scheef houdt, met zijn kop schudt en probeert in zijn oor te krabben, dan zit er iets zijn oor. Ziet u niets zitten, dan kan de indringer dieper in de gehoorgang zitten en kunt u het beste naar de dierenarts.

Vreemde voorwerpen in de voetzolen van uw hond zijn vaak lastig te ontdekken. Vermoedt u grasaren, doorns of glas op die plek, ga dan naar de dierenarts: de kans op een woekerende infectie is groot.

Honden raken hun warmte kwijt via hun voetzolen en tong

Verstikking

De hond kan een vreemd voorwerp ingeslikt hebben of een gezwollen keel door een wond of een insectenbeet. Als u ziet dat hij kokhalst, met zijn poten naar zijn bek grijpt en met de bek over de grond schuurt, dan heeft hij waarschijnlijk iets in zijn keel. Is de hond benauwd, maakt hij scherpe geluiden, heeft hij een blauwe tong en grijpt hij in paniek met zijn voorpoten naar zijn bek, dan kan zijn keel helemaal dicht zitten.

Wat kunt u doen?

Wikkel het lichaam, inclusief de poten, in een doek. Zorg dat de hond rustig blijft. Open zijn bek. Steun met de muis van uw hand op de onderste hoektanden en verwijder het voorwerp uit de keel. Pas op met haken en visdraden, die kunnen doorlopen tot de maag. Is de hond al bewusteloos, houdt hem dan aan zijn achterpoten vast en schud hem met de kop naar beneden. Werkt dit niet, leg de hond dan op een zij en duw met beide handen op de buik net achter de ribben in de richting van de kop. Als ook dit niet werkt, wissel dan het duwen af met beademing en hartmassage (zie deel 1).

Plaats beide handen op de buik net achter de ribben

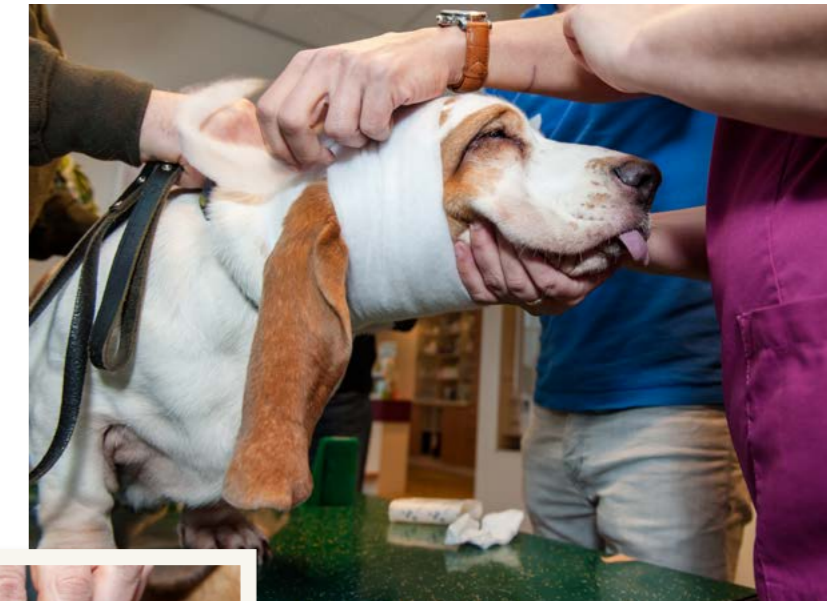

Scheur- en steekwonden

De hond kan in prikkeldraad lopen of aangevallen worden door een wild zwijn of vos. Steekwonden kunnen op het oog klein lijken, maar onderhuids enorme schade aanrichten als de huid wordt losgetrokken van de onderliggende spierlaag. De huid kan dan afsterven. Een slagaderlijke bloeding moet u direct stoppen, de hond kan hieraan sterven.

Wat kunt u doen?

Beoordeel de algemene toestand van uw hond en de grootte van de wond. Verwijder grove stukken materiaal. Doordrenk een schoon gaas met schoon water en plaats dit op de wond. Het vocht op het gaas voorkomt verkleving, zorgt voor een betere doorbloeding en verkleint de kans op infectie. Plaats een verband om de wond en een spalk als u een breuk vermoedt.

Vergiftiging

De symptomen van een vergiftiging verschillen per gifstof en zijn dus heel uiteenlopend.

Wat kunt u doen?

Laat de hond niet braken als hij buiten bewustzijn is, en sowieso nooit als hij zure of bijtende (alkalische) stoffen heeft doorgeslikt (zoals chloor, terpentijn). Geef uw hond in dat geval wat melk of plantaardige olie, dat neutraliseert. Braken kan goed zijn bij inname van onder andere rattengif en pesticide. Het advies is om dat bij de dierenarts te doen en niet zelf met keukenzout of waterstofperoxide aan de gang te gaan: dat geeft schadelijke bijwerkingen. Is de hond buiten bewustzijn, pas dan de reanimatie toe zoals beschreven in deel 1.

Honden kunnen nog heel lang doorlopen na een ongeluk

Verbanden aanleggen en spalpen

Welk verband u aanlegt, hangt uiteraard af van de verwonding: kopverband (bij bloedingen aan de oren), borst- en buikverband (bij ribbreuken en verdenking van ernstige bloedingen in de buik), pootverband, staartverband of spalkverband. Naast een rol (nood)verband of vetrap (zelfklevende bandage), heeft u tape, een schaar, wondgaasjes en polstering (een laag watten) nodig voor tussen de huid en het verband, en eventueel een spalk. In noodsituaties kunt u een opgerolde krant, een ijsstokje of een gladde boomtak als spalk gebruiken. Een goede spalk moet lang genoeg zijn, niet of nauwelijks buigen en zo glad mogelijk zijn.

Tips voor het aanleggen van een verband

- Dek wonden af met (nat) gaas
- Breng het verband van onder naar boven aan
- Kijk 'in' het verband als u het afrolt
- Controleer of het verband niet te straks is aangebracht door uw vinger tussen het verband en de huid van de hond te steken
- Controleer of er niet per ongeluk haren van andere lichaamsdelen in het verband verwickeld zijn.

Wat u altijd bij de hand moet hebben

- U bent vaak niet op uw eigen locatie aan het werk. Zoek van te voren de dichtstbijzijnde dierenartspraktijk op die 24/7 dienst heeft en zet het nummer alvast in uw telefoon. Let er op of de praktijk goed toegerust is voor noodsituaties.
- Zorg voor een (nood)deken in de auto. Essentieel voor het warm houden van een onderkoelde hond en om de hond te kunnen transporteren in geval van nood.
- Een noodverband of een rol vershoudfolie in de auto. Vershoudfolie houdt wonden relatief schoon, is sterk, u kunt er grote oppervlakten mee afdekken en bloedingen mee stelpen.

Maagtorsie

Bij een maagtorsie of maagdraaiing draait de maag om zijn as waardoor er geen gassen meer afgevoerd kunnen worden. De maag zwelt op en zorgt ervoor dat de hond eerst in een shock, vervolgens in coma raakt en uiteindelijk sterft. Logisch dat dit een spoedgeval is dat zo snel mogelijk behandeld moet worden! U herkent een maagtorsie bij uw hond aan kwijlen, kokhalzen, loos braken, een opzwellende buik en het steeds lustelozer worden.

Wat kunt u doen?

Waarschuw de dierenarts en zorg ervoor dat de hond niet verder afkoelt, wikkel hem in een (nood)deken. Beoordeel zijn algehele toestand en pas eventueel reanimatie toe. Als u het aandurft en de dierenarts ver weg is, dan kunt u zelf een decompressie uitvoeren. Daarmee neemt u via de huid de hoge druk in de maag weg. De stevige naald die u daarvoor nodig heeft, zit in de EHBO-kit van de cursus. Leg de hond op zijn linkerzij, waardoor de rechterzij boven komt te liggen. Leg uw vingers plat op de plek achter de ribben en zoek de maag door met uw andere hand op uw platte

vingers te trommelen: bij een holle toon is de maag gevuld met lucht en is er sprake van een maagtorsie. Steek de naald loodrecht op de buikwand en met een snelle beweging in de maag. Houd het manchete van de naald altijd goed vast en duw rustig op de maag. U hoort als het goed is de lucht ontsnappen. Let wel: deze ingreep is niet zonder risico! Doe dit alleen in geval van hoge nood.

Preventie maagtorsie

De bouw van de hond is de voornaamste oorzaak van een maagtorsie, maar u kunt zeker maatregelen nemen om een maagdraaiing te voorkomen. Laat uw hond niet intensief bewegen na de maaltijd of na veel drinken. Geef hem niet teveel voer in een keer, en laat hem het liefst eten als hij klaar is met werken. Vers voer heeft een hoger vochtgehalte dan gebakken droge brokken, dat verkleint de kans op een maagtorsie enigszins. •

Caressa Dierenziekenhuizen organiseert bij voldoende belangstelling EHBO cursussen voor jachthonden in het veld op hun locatie in Utrecht. De cursus kost €100 inclusief koffie, thee, lunch en duurt een dag. U krijgt een EHBO kit mee naar huis. Geef u op via kevin@dierenziekenhuizen.nl en u krijgt bericht als er nieuwe data zijn.

Ischa Swartz demonstreert vetrap (bandage)

